

Zahrady na venkově: Případová studie Kokořínsko

Článek představuje dílčí výsledky studie zabývající se produkcí potravin (samozásobitelstvím), ve vesnicích Janova Ves a Kokořín, která proběhla v roce 2017.

Následující výrok přibližuje tematiku: „Pro mě je to důležitý, co mám na dvoře, nemusím vůbec kupovat maso a vejce, naopak můžu ještě něco prodat sousedům... Je to znát, bez jídla ze zahrady by se nám žilo hůř.“ Tato studie potvrzuje, že veskrze kladné vnímání samozásobitelství ze strany zahrádkářů i vědců má své opodstatnění, a tato aktivita má potenciál nejen z pohledu ochrany přírody a ekonomie, ale i společnosti. Studie se zabývala také tím, jak to vidí obyvatelé českého venkova s budoucností samozásobitelství.

VÝZNAM A PŘÍNOS ZAHŘÁDEK NA VENKOVĚ

Janova Ves a Kokořín jsou dvě malá, ryze venkovská sídla – nejbližším městem je přibližně 12 km vzdálený Mělník. Na dotazníkovém šetření a rozhovorech se podílelo 48 obyvatel, kteří mají zahradu, z nichž deset žije v bytových domech. Situace je taková, že 78 % zahrad

u obydlých domů slouží k samozásobitelství. Z výsledků výzkumu vyplývá, že význam samozásobitelství v celkové spotřebě se liší, ale většina zahrádkářů přiznává nutnost potravin z větší části kupovat. Zahrádkáři mírně upřednostňují rostlinnou produkci nad živočišnou, která byla zjištěna v méně než polovině případů. Přínosy chovu zvířat na zahradách jsou nesporné – lepší životní podmínky oproti velkochovům, upotřebení zbytků potravin, které by končily v koši a získané produkty (maso, vejce, mléko) jsou pravděpodobně kvalitnější, než ty z běžných obchodů. Nicméně péče o zvířata je náročnější. Co se týče pěstování ovoce a zeleniny, poněkud jsou to rajčata, jablka a brambory. Účastníky výzkumu spojuje motivace trávit volný čas na zahradě a převládající nedůvěra ve zboží v maloobchodech, jak dokládá následující výrok: „Já jím jedině vejce z mého chovu, mně už ty aféry s vejci z dovozu stačily k tomu,

abych měla radši vlastní slepice.“ Starší generace se nezabývá tolik tím, zda je to baví či ne, pokládá zkrátka za nutnost obhospodařovat pozemek a vnímá to jako nedílnou součást života na venkově: „Já už bych s tím radši přestala, ale manželovi to nedá, když má pozemek. Zkrátka nepřipadá v úvahu, nechat to ladem.“ Kromě toho se v nejednom případě ukázalo, že venkovské zahrady mohou významně ovlivnit spotřebu domácnosti ve městě, jak zmínila jedna paní: „Syn žije s přítelkyní v Praze, a co vím, tak nejedí jiné maso a vejce, než co si od nás odvezou. Celoročně od nás mají ovoce a zeleninu, kompoty, marmelády a další zavářky... Opravdu, skoro nemusí kupovat zeleninu či ovoce, v zimě mají od nás jablka, pórek, kyselý zelí, cibuli, česnek, brambory, mrkev a nevím co ještě...“

NEJISTÁ BUDOUČNOST?

Z výše uvedeného výzkumu vyplývá, že obhospodařování pozemku je vnímáno jako součást venkovské identity: „K vesnici to prostě patří, já vlastně ani nevím, proč bych chtěl na vesnici žít, kdybych neměl zájem si obdělávat pozemek. Ale jak stávající samozásobitelé vidí budoucnost svých zahrad? Obavu vzbuzuje zejména odlišný způsob života mladší generace: „Naše holky v tom vyrůstají, ale já vidím, že je to nebaví, nemají o to zájem, spíš je to táhne do města.“ A dále „Mladý lidi chtějí prostě spíš něco vydělat a někam jet.“ A samozřejmě byla položena i otázka, zda si respondenti myslí, že by bylo dobré samozásobitelství podporovat: „Možná by měla probíhat nějaká osvěta o zahradničení, že to je taky takový bohatství, který by měli lidi na vesnici využít, a ne si hýčkat anglickej trávník.“ A tak budeme za všechny příznivce zahrádkářství doufat, že tento článek osloví budoucí obyvatelé venkova, kteří si s radostí vysadí ovocné stromy a keře, připraví záhony a třeba pořídí i pár zvířat.

Mgr. Zdeňka Smutná

Přírodovědecká fakulta UJEP
Katedra geografie

Četnost jednotlivých plodin na zahradě uváděných respondenty

Zelenina	Brambory	Cibule	Česnek	Mrkev	Okurky	Rajčata
	15	10	9	10	12	19
Ovoce	Jablka	Švestky	Rybíz	Angrešt	Jahody	Maliny
	17	10	12	8	12	8

Zdroj: vlastní výzkum